

Sygn. akt III Ca 1496/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 lutego 2016 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach III Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Andrzej Dyrda

Sędzia SO Anna Hajda (spr.)

SR (del.) Roman Troll

Protokolant Kamil Cieszkowski

po rozpoznaniu w dniu 18 lutego 2016 r. w Gliwicach

na rozprawie

sprawy z powództwa E. L.

przeciwko Przedsiębiorstwu Produkcyjno-Handlowo-Uslugowemu (...)

z ograniczoną odpowiedzialnością w K. i Gminie K.

przy udziale interwenienta ubocznego C. (...) Towarzystwa (...) w P.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Handlowo-Uslugowego (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K.

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 3 czerwca 2015 r., sygn. akt I C 834/12

1) **oddala apelację;**

2) **zasądza od pozwanej Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Handlowo-Uslugowego (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. na rzecz powódki 1200 zł (tysiąc dwieście złotych) z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym;**

3) **oddala wniosek pozwanej Gminy K. o zwrot kosztów postępowania odwoławczego.**

SSR (del.) Roman Troll SSO Andrzej Dyrda SSO Anna Hajda

UZASADNIENIE

Powódka E. L. domagała się zasądzenia od Powiatu (...) – Zarządu Dróg Powiatowych kwoty 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w związku z zdarzeniem z dnia 10 stycznia 2011 roku wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 16 kwietnia 2012 roku do dnia zapłaty, kwoty 6.000 zł tytułem zwrotu kosztów opieki osób trzecich wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 16 kwietnia 2012 roku do dnia zapłaty i kwoty 4.000 zł tytułem zwrotu kosztów

leczenia wraz z ustawowymi odsetkami od 16 kwietnia 2012 roku do dnia zapłaty. Ponadto wniosła o zasądzenie kosztów postępowania.

W uzasadnieniu wskazała, że w dniu 10 stycznia 2011 roku około godziny 7.00 w K. w parku przy ul. (...) poślizgnęła się na nieodśnieżonym i niezabezpieczonym chodniku i upadła. W następstwie tego zdarzenia doszło u powódki do stłuczenia okolicy potylicznej głowy i brzeżnego złamania trzonu kręgu L1. Powódka była hospitalizowana w Szpitalu Miejskim Sp. z o.o. w G., gdzie podjęto leczenie farmakologiczne i wstępne rehabilitacyjne. Pomimo zastosowanego leczenia powódka w dalszym ciągu odczuwa negatywne skutki wypadku, który oprócz cierpień fizycznych odbił się również na jej kondycji psychicznej. Powódka wyjaśniła, że domaga się zadośćuczynienia oraz zwrotu kosztów opieki. Stan zdrowia powódki wymagał pomocy osób trzecich przez okres 6 miesięcy w wymiarze minimum 12 godzin dziennie. Dodatkowo powódka poniosła koszty leczenia w wysokości co najmniej 4.000 zł, stąd też żądanie ich zwrotu. Miejsce upadku - ulica (...) stanowi drogę powiatową, co uzasadnia odpowiedzialność pozwanego za doznaną przez nią szkodę.

W piśmie procesowym z dnia 17 października 2012 roku powódka wniosła o dopozwanie w trybie art. 194 § 3 k.p.c. Miasta K. – Prezydenta Miasta K. i wezwanie go do udziału w sprawie. Wniosła o zasądzenie od pozwanego opisanych w pozwie roszczeń. Argumentowała, że nieruchomości, na której znajduje się chodnik, gdzie doszło do zdarzenia stanowi własność Gminy K..

Postanowieniem z dnia 15 listopada 2012 roku na podstawie art. 194 § 3 k.p.c. Sąd wezwał do udziału w sprawie w charakterze pozwanego Miasto K. – Prezydenta Miasta.

W odpowiedzi na pozew Miasto K. – Prezydent Miasta K. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. Pozwany zaznaczył, że wątpliwości budzi miejsce zdarzenia opisane w pozwie – przy ulicy (...) znajduje się skwer, który nie leży w pasie drogowym ulicy, ani żadnej innej ulicy przebiegającej w tamtym rejonie, wobec czego nie ma obowiązku odśnieżania go zgodnie z ustawą o drogach publicznych. Natomiast jeżeli do upadku doszło na chodniku biegnącym przy opisanej ulicy – przy krawędzi jezdni (a nie chodniku biegnącego przez skwer) to odpowiedzialność za zdarzenie ponoszą właściciele nieruchomości, położonych wzdłuż tego chodnika, a nie pozwany.

Dalej pozwany podkreślił, że w okresie zimowym utrzymuje skwer leżący przy ul. (...) w należyłym stanie. Obowiązki w tym zakresie wykonuje w jego imieniu PPHU (...) Sp. z o.o. w K. na podstawie zawartej umowy. Z dokumentów firmy wynika, że w styczniu 2011 roku drogi, chodniki, ciągi pieszych i parkingi były codziennie odśnieżane, za wyjątkiem 10 stycznia 2011 roku, gdyż nie było takiej potrzeby – w dzień poprzedzający zdarzenie nie występowały obfite opady śniegu, a w nocy silne mrozy. Ponadto pozwany zakwestionował żądanie pozwu co do wysokości wskazując, że zadośćuczynienie którego powódka się domaga jest zawyżone, zaś wydatki na podkład rehabilitacyjny i matę nie figurują w zaleceniach lekarskich. Zastrzeżenia wzbudził wydatek na leki w kwocie 250 zł. Pozwany domagał się wezwania w trybie art. 194 § 3 k.p.c. ubezpieczyciela, tj. Towarzystwa (...).

Prawomocnym postanowieniem z dnia 15 lutego 2013 roku umorzono postępowanie wobec pozwanego Powiatu (...) – Zarządu Dróg Powiatowych.

C. (...) Towarzystwo (...) w P. zgłaszając interwencję uboczną po stronie pozwanego Miasta K. – Prezydenta Miasta K. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenia kosztów postępowania. W uzasadnieniu wskazał, że powódka w żaden sposób nie wykazała powstania miejsca szkody, winy pozwanego oraz wysokości dochodzonego żądania, pomimo obciążającego ją w myśl art. 6 k.c. obowiązku w tym zakresie. Interwenant uboczny wskazał, że obowiązki w zakresie utrzymania terenu w należyłym stanie, w szczególności w okresie zimowym, muszą być oceniane w rozsądnych granicach. Utrzymanie jezdni w okresie zimowym w stanie całkowitego bezpieczeństwa jest często technicznie niemożliwe do wykonania.

W piśmie procesowym z dnia 28 sierpnia 2014 roku powódka wniosła o wezwanie Przedsiębiorstwa Produkcyjno-Handlowo-Uslugowego (...) Sp. z o.o. w K. do udziału w sprawie w charakterze pozwanego.

Postanowieniem z dnia 6 października 2014 roku wezwano do udziału w sprawie Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Uslugowe (...) Sp. z o.o. w K..

W piśmie procesowym z dnia 13 stycznia 2015 roku Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Uslugowego (...) Sp. z o.o. w K. wniosło oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Nie kwestionując zawarcia z Miastem K. umowy, zakwestionował swoją odpowiedzialność co do zasady i wysokości. Podkreślił, że nie można mówić o niedopełnieniu przez niego obowiązków wynikających z zawartą z pozwanym umowy. Obserwacje stanu pogody były prowadzone cały czas. Brak było w nocy 10 stycznia 2011 roku opadów i warunki atmosferyczne nie wymagały ponowienia czynności dokonanych w dniu 9 stycznia 2011 roku. Pozwany podkreślił, że brak było skarg na utrzymanie terenu chodnika biegnącego przez park przy ul. (...) w K.. Żądanie pozwu co do wysokości zadośćuczynienia pozwany ocenił jako rażąco wygórowane. Wniósł o zawiadomienie o toczącym się postępowaniu swojego ubezpieczyciela.

Na rozprawie w dniu 28 kwietnia 2015 roku pozwany PPHU (...) podniósł zarzut przedawnienia z uwagi na datę zdarzenia.

Wyrokiem z dnia 3 czerwca 2015 roku Sąd Rejonowy w Gliwicach w punkcie pierwszym zasądził na rzecz powódki od pozwanego Przedsiębiorstwa Produkcyjno – Handlowo – Usługowemu (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. 20.320 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 16 października 2014 roku, w punkcie drugim orzekł o oddaleniu powództwa w pozostałym zakresie, w punkcie trzecim zasądził na rzecz powódki od pozwanego Przedsiębiorstwa Produkcyjno – Handlowo – Usługowego (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. 2.251,98 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania. W kolejnym punkcie wyroku odstąpił Sąd Rejonowy od obciążenia powódki kosztami procesu na rzecz pozwanego Miasta K. – Prezydenta Miasta K.. W punkcie piątym oddalono wniosek C. (...) Towarzystwa (...) w zakresie zwrotu kosztów interwencji, w punkcie szóstym zasądził Sąd Rejonowy od pozwanego Przedsiębiorstwa Produkcyjno – Handlowo – Usługowego (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Gliwicach kwotę 164,35 zł tytułem zwrotu kosztów tymczasowo pokrytych przez Skarb Państwa, a w punkcie siódmym nakazał pobrać od powódki E. L. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Gliwicach kwotę 79,14 zł tytułem zwrotu kosztów tymczasowo pokrytych przez Skarb Państwa.

Podstawą tej treści rozstrzygnięcia były następujące ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy.

Przy ulicy (...) w K. znajduje się skwer, w poprzek którego biegnie chodnik prowadzący od wiaduktu do przystanku autobusowego. W dniu 10 stycznia 2011 roku około godziny 7.00 rano powódka idąc na przystanek autobusowy poślizgnęła się na chodniku przecinającym skwer przy ul. (...) i upadła na plecy. Upadając uderzyła się w głowę C., w miejscu w którym upadła powódka, był oblodzony, nie był posypany żadnym materiałem. Na chodniku nie było śniegu. W chwili zdarzenia padała mżawka. Ponadto tego dnia padał także deszcz i deszcz ze śniegiem, dobową sumą opadów wyniosła 1,2 mm/m² powierzchni, zachmurzenie było całkowite. Temperatura wahała się od -0,9 do 4,8 stopni C.. Opady deszczu miały miejsce także w dniach wcześniejszych, tj. od 6 stycznia 2011 roku. W dniu 11 stycznia nie występowały opady. Przy czym w dniu 10 stycznia 2011 roku łączna suma opadów była najniższa uwzględniając dane z okresu od 5 do 15 stycznia 2011 roku. W okresie od 5 do 10 stycznia 2011 roku temperatura powietrza wahała się od ujemnej do kilku stopni na plusie. Powódka w chwili zdarzenia miała buty na płaskim obcasie. Szła ostrożnie przez park. Po upadku powódce pomogła wstać S. P., która odprowadziła poszkodowaną do domu. Ponieważ powódka źle się czuła została zabrana przez pogotowie ratunkowe do szpitala w G., gdzie była hospitalizowana na oddziale chirurgii urazowej w okresie od 10 do 12 stycznia 2011 roku. W placówce medycznej zastosowano środki przeciwbólowe oraz sprzęt ortopedyczny – sznurówkę lędźwiową. Sprzęt ten został zakupiony przez syna powódki za jej środki w wysokości 270 zł. Przy wypisie zalecono kontynuowanie leczenia w warunkach ambulatoryjnych. Powódka zastosowała się do tych wskazań i zgłosiła do poradni ortopedycznej – 4 wizyty w okresie od 21 stycznia do 18 lipca 2011 roku. W poradni zalecono leki przeciwbólowe. Po powrocie do domu powódka przez pierwsze dni leżała, wstała dopiero z

uwagi na kontrolę lekarską. Ponieważ nie była w stanie wykonywać żadnych czynności w tym czasie opiekę nad nią sprawował przebywający na emeryturze mąż oraz synowa, która przychodziła pomagać po pracy. Konieczność korzystania z pomocy innych – synowej – przy podstawowych czynnościach stanowiła dla powódki powód do wstydu. Najbliżsi przygotowywali dla powódki posiłki, pomagali jej jeść i pić, a także wykonywali zabiegi higieniczne. Powódka początkowo korzystała z „basenu”. Po upływie około miesiąca po zdarzeniu E. L. zaczęła sama wstawać i powoli wykonywać czynności życia codziennego jak mycie się, ubranie, jedzenie. Z czasem stan powódki poprawił się, przy czym nie powróciła ona do pełnej sprawności. E. L. nadal korzysta z gorsetu oraz laski zakupionej za 50 zł. Wymaga pomocy w obowiązkach domowych. Utrzymują się również dolegliwości bólowe. Przed zdarzeniem powódka była osobą energiczną, w większości to ona zajmowała się domem i obowiązkami domowymi. Powódka nie poniosła żadnych kosztów z tytułu opieki sprawowanej przez najbliższych. W wyniku wypadku z dnia 10 stycznia 2011 roku E. L. doznała urazu wielomiejscowego – stłuczenia głowy okolicy potylicznej i złamania kompresyjnego trzonu kręgu L1. W okresie pierwszych dwóch/trzech tygodni od zdarzenia powódka mogła odczuwać dolegliwości o znacznym nasileniu, następnie ulegały one stopniowej remisji. Obecnie dolegliwości te mają średni stopień nasilenia, mają charakter przewlekły i mogą ulegać okresowym zaostrzeniom. Zastosowane leczenie farmakologiczne było związane z doznanym urazem i było zasadne oraz zgodne ze sztuką lekarską. Stały uszczerbek na zdrowiu jakiego doznała powódka w wyniku upadku wynosił 15 % (jako przebyte złamanie trzonu kręgu L1 z kompresją powyżej 50 % w wysokości kręgu wygojone z ograniczeniem ruchomości kręgosłupa piersiowo-lędźwiowego i z przewlekłym zespołem bólowym korzeniowym). Doznany uraz głowy nie pozostawił trwałych następstw. Proces leczenia powódki z ortopedycznego punktu zakończył się. Powódka aktualnie wymaga regularnej rehabilitacji leczniczej. Utrzymuje się dolegliwości bólowe mogą być leczone w poradni leczenia bólu. Powódka wymaga okresowych kontroli lekarskich (średnio 2 razy do roku). W razie zaostrzenia bólu wskazane jest stosowanie gorsetu ortopedycznego. Stan powódki jest stabilny, rokowania są stosunkowo dobre. Nie należy się spodziewać pogorszenia stanu jej zdrowia. Ponadto u powódki pojawiły się dolegliwości bólowe stawów kolanowych, przy czym z uwagi na czas ich wystąpienia trudno wiązać ich występowanie z następstwami wypadku ze stycznia 2011 roku. Po zakończeniu hospitalizacji istniała konieczność korzystania przez powódkę z pomocy osób trzecich – przez pierwszy miesiąc w wymiarze 6-8 godzin na dobę, przez drugi miesiąc w wymiarze 4-6 godzin na dobę i w trzecim w wymiarze 2-4 godziny na dobę. Aktualnie powódka wymaga okresowej pomocy osób trzecich związanej z koniecznością wykonania cięższych zakupów, czynności związanych z utrzymaniem gospodarstwa domowego (sprzątanie, mycie) oraz przy transporcie do placówek medycznych i innych instytucji. Powódka zakupiła podkład rehabilitacyjny za kwotę 2.300 zł oraz matę na fotel. Działka, na której położony jest skwer znajdujący się w K. przy ul. (...), jest własnością Gminy M. K.. W dniu 23 sierpnia 2010 roku Miasto K. zawarło z Przedsiębiorstwem Produkcyjno-Handlowo-Usługowym (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w K. umowę, na mocy której pozwana Spółka zobowiązała się do wykonywania usług związanych z zimowym utrzymaniem dróg na terenie miasta m.in. w sezonie zimowym 2010/2011. Umowa została zawarta w trybie zamówień publicznych po przeprowadzeniu zamówienia publicznego w trybie przetargu nieograniczonego. Spółka była zobowiązana do systematycznego odśnieżania i zwalczania śliskości nawierzchni dróg, chodników, ciągów pieszych i parkingów mieszkanką piasku i soli, w tym m.in. ciągu pieszych przy ul. (...) – od placu autobusowego do targowiska. Prace związane z zimowym utrzymaniem terenów miały być wykonywane w dniach, gdy będą tego wymagały warunki atmosferyczne (opady śniegu, mróz, gołoledź, itp.) (§ 1 ust. 9). Wykonawca miał pozostawać w gotowości do pracy 24 godziny na dobę (§ 1 ust. 6). Dodatkowo umowa zawierała odrębne uregulowanie co do obowiązków Spółki i terminów ich wykonania w przypadku tzw. „akcji zima” – § 1 ust. 8, ust. 10, ust. 16, ust. 18. Wykonawca zobowiązał się do składania kontrahentowi codziennego raportu informującego jakie drogi, chodniki i parkingi i o której godzinie zostały odśnieżone w ciągu minionej doby oraz jaki jest aktualny stan nawierzchni ulic i chodników wchodzących w zakres umowy oraz do bieżącego informowania kontrahenta o realizacji przedmiotu umowy, stwierdzonych utrudnieniach, zmianie warunków atmosferycznych, wypadkach i innych wydarzeniach (przez telefon lub faxem). W ramach wykonywania obowiązków umownych Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Handlowo-Usługowym (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w K. prowadzi obserwacje sprawdzając czy zachodzi potrzeba podjęcia interwencji czy też nie, dzwoni w tym celu także do Urzędu Gminy i straży. Obserwacje są prowadzone z terenu bazy, z reguły odbywa się to tak, że portierzy obserwują warunki pogodowe i przekazują informacje do pracownika wykonawcy – T. M. (1), który podejmuje decyzje co do telefonu do straży miejskiej, prowadzony jest także dziennik pogody. Pozwana Spółka nie podejmowała działań w dniu 10 stycznia 2011 roku. Nie było jakichkolwiek interwencji czy

zgłoszeń dotyczących nieodsnieżenia lub oblodzenie chodników na terenie miasta K. w dniu 10 stycznia 2011 roku, w prowadzonym dzienniku pogodowym zaznaczono, że w tym dniu było sucho.

Pismem z dnia 7 marca 2012 roku powódka zgłosiła szkodę Powiatowi (...) – Zarządowi Dróg Powiatowych w G.. Natomiast w dniu 9 stycznia 2013 roku ubezpieczycielowi Miasta K., tj. C. (...) Towarzystwu (...) w P.. Wezwanie okazało się bezskuteczne.

W tak ustalonym stanie faktycznym zważył Sąd Rejonowy, że zasada odpowiedzialności odszkodowawczej strony pozwanej wynika z przepisów przewidujących obowiązek naprawienia szkody (w tym zadośćuczynienia krzywdzie) w reżimie odpowiedzialności ex delicto, do których należy art. 415 k.c. oraz z unormowania zawartego w art. 445 k.c., zgodnie z którym w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia Sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

W ocenie sądu Rejonowego przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe pozwoliło na precyzyjne określenie miejsca upadku powódki – chodnik przecinający skwer, znajdujący się przy ulicy (...) w K..

W ocenie Sądu orzekającego to na stronie pozwanej – Miasto K. – spoczywał obowiązek zapewnienia bezpieczeństwa osób poruszających się po opisanym powyżej terenie, a zaniechanie wykonania tego obowiązku świadczy o bezprawności zachowania. Skwer przy ulicy (...) w K. umiejscowiony jest na działce, której właścicielem jest właśnie pozwany. Teren ten był dostępny dla nieograniczonej liczby osób, które miały możliwość poruszania się po nim wyznaczonym ciągiem drogowym - chodnikiem. W takim stanie rzeczy nie ulega wątpliwości, że Miasto K. było odpowiedzialne za odpowiednie zabezpieczenie tego terenu, a to w taki sposób, aby osoby poruszające się po nim mogły to czynić w sposób nie stwarzający zagrożenia dla ich zdrowia. W szczególności, że ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w żadnym razie nie wynika, aby teren ten nie był przeznaczony do poruszania się przez pieszych bądź też wejście na niego było w jakiś sposób ograniczone. Tym samym zaniechanie w tym zakresie - co do usuwania śniegu, lodu, błota czy innych zanieczyszczeń - stanowi o bezprawności zaniechania pozwanego.

Jak wskazano powyżej, pozwane Miasto K. celem uwolnienia się od odpowiedzialności zgłosiła zarzut powierzenia wykonywania czynności w zakresie utrzymania czystości w okresie zimowym profesjonalnej firmie – PPHU (...) Sp. z o.o. w K..

Przywołując dyspozycję art. 429 k.c. wobec wyników przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego, Sąd Rejonowy doszedł do przekonania, że obowiązek umowny - utrzymania ciągu pieszych w należyтым stanie w związku z opadami śniegu i warunkami atmosferycznymi panującymi w okresie zimowym nie zostały prawidłowo wykonane przez pozwaną Spółkę w dniu zdarzenia. Zasadniczy argument, na który powołał się PPHU (...) Sp. z o.o., a to, że chodnik przecinający skwer był w należyтым stanie (pozwany początkowo wskazywał, że w tym dniu nie podejmowano czynności, bowiem nie było takiej potrzeby) nie znalazł potwierdzenia w materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie.

Pozwana spółka winna wykonać swoje obowiązki umowne z należyтą starannością. Teren, na którym winna zagwarantować uprzątnięcie śniegu i lodu, był dostępny dla nieograniczonej liczby osób. Pozwana tymczasem nie wykonała prawidłowo obciążających ją obowiązków umownych.

Z uwagi na powyższe w ocenie Sądu zaszedł tak związek przyczynowy między brakiem prawidłowego utrzymania chodnika celem umożliwienia bezpiecznego przejścia pieszym a upadkiem powódki, jak i zaistniał stan bezprawnego, zawinonego zaniechania pozwanej Spółki jako podmiotu zobowiązanego do wykonania tych czynności na podstawie umowy zawartej z właścicielem spornego terenu.

Strona pozwana podniosła odwołując się do daty zdarzenia zarzut przedawnienia. Zarzut ten – w ocenie Sądu Rejonowego - nie zasługuje na uwzględnienie. Słusznie wskazywała strona powodowa, że nie miała ona obowiązku szybkiego dowiadywania się kto jest odpowiedzialny za doznaną przez nią szkodę. Strona powodowa informację o ewentualnej odpowiedzialności Miasta K. i pozwanej Spółki uzyskała dopiero w toku niniejszego postępowania, a to

co do Miasta K. w odpowiedzi na pozew pierwotnego pozwanego z dnia 10 sierpnia 2012 roku, zaś co do pozwanej Spółki w piśmie z 20 grudnia 2012 roku (odpowiedzi na pozew Miasta K.). W konsekwencji, nie doszło do upływu terminu przedawnienia określonego w treści art. 442¹ § 1 k.c.

W dalszej kolejności Sąd Rejonowy ocenił wysokość należnego powódce na podstawie art. 445 § 1 k.c. zadośćuczynienia.

Zgodnie z art. 444 § 1 k.c. w razie uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia naprawienie szkody obejmuje wszelkie wyniki z tego powodu koszty. Art. 445 § 1 k.c. stanowi, iż w wypadkach przewidzianych w artykule poprzedzającym Sąd może przyznać poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę.

Przy ustalaniu wysokości zadośćuczynienia należy mieć na uwadze, że jego celem jest złagodzenie doznanej przez powoda krzywdy, oraz iż ma ono charakter kompensacyjny, przez co jego wysokość musi przedstawiać jakąś ekonomicznie odczuwalną wartość. Z drugiej strony należy mieć na uwadze, iż wysokość zadośćuczynienia nie może być nadmierna w stosunku do doznanej krzywdy oraz aktualnych stosunków majątkowych społeczeństwa, a więc powinna być utrzymana w rozsądnych granicach.

Na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, Sąd ustalił, że należne powódce zadośćuczynienie wynosi 20.000 zł.

Strona powodowa dochodziła również kwoty 6.000 zł tytułem zwrotu kosztów opieki osób trzecich i kwoty 4.000 zł tytułem zwrotu kosztów leczenia.

W odniesieniu do żądania zasądzenia zwrotu kosztów opieki zważył Sąd I instancji, że odszkodowanie przewidziane w art. 444 § 1 k.c. obejmuje wszelkie wydatki (koszty) pozostające w związku z uszkodzeniem ciała lub rozstrojem zdrowia, jeżeli są konieczne (niezbędne) i celowe. Pojęcie „wszelkie koszty” oznacza koszty różnego rodzaju, których nie da się z góry określić, a których ocena, na podstawie okoliczności sprawy, należy do sądu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2008 r., II CSK 425/07). Do grupy tej zalicza się również wydatki związane z transportem chorego na zabiegi i do szpitala, koszty związane z odwiedzinami chorego w szpitalu czy wynikające z konieczności specjalnej opieki i pielęgnacji nad chorym, koszty zabiegów rehabilitacyjnych, wreszcie koszty przygotowania do innego zawodu. Jednak, jak słusznie się zauważa, celowość ponoszenia wszelkich wydatków może być związana nie tylko z możliwością uzyskania poprawy stanu zdrowia, ale też z potrzebą utrzymania tego stanu, jego niepogarszania (por. wyrok SN z dnia 26 stycznia 2011 r., IV CSK 308/10, LEX nr 738127). Zawsze jednak obowiązek zwrotu dotyczy wydatków rzeczywiście poniesionych i nie wystarczy wykazanie, że były one obiektywnie potrzebne (wyrok SA w Poznaniu z dnia 8 lutego 2006 r., I ACa 1131/05, LEX nr 194522).

W niniejszej sprawie, jak wynika z zebranego materiału dowodowego powódka „rzeczywiście” nie poniosła jakichkolwiek kosztów związanych z koniecznością sprawowania nad nią opieki. Jak sama wskazała na rozprawie w dniu 15 października 2013 roku osobami pomagającymi jej po zdarzeniu z 10 stycznia 2011 roku i opuszczeniu szpitala był mąż i synowa, którym nie wypłaciła żadnych kwot z tytułu sprawowanej opieki. Wskazane osoby czyniły to bezsprzecznie z uwagi na łączące więzy rodzinne. Dodatkowo podkreślić należy, że powódka wnosząc o zasądzenie kosztów opieki sprawowanej przez osoby trzecie nie wykazała wysokości kosztów tej opieki, bowiem biegły wypowiedział się wyłącznie co do okresu czasu gdy powódka wymagała pomocy ze strony innych osób (przez jak długi czas i w jakim wymiarze godzinowym). W sprawie brak jest jakiegokolwiek dowodu w zakresie wysokości godzinowej stawki za sprawowanie opieki.

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, że powódka poniosła określone koszty związane z procesem leczenia, a to koszt zakupu produktu ortopedycznego (tzw. „sznurówki”) oraz laski. Konieczność zastosowania przez E. L. sprzętu ortopedycznego zaistniała jeszcze na etapie leczenia szpitalnego - wówczas zalecono zastosowanie tego rodzaju sprzętu. Wskazaną okoliczność potwierdził także biegły sądowy w pisemnej opinii. Biegły zwrócił także uwagę, że w przyszłości, gdy dokuczające powódce dolegliwości bólowe będą się nasilać zasadnym będzie stosowanie właśnie

takiego rodzaju sprzętu. Doznane przez powódkę obrażenia bezsprzecznie skutkowały znacznymi trudnościami w samodzielnym poruszaniu się, stąd też zastosowanie laski jest jak najbardziej uzasadnione okolicznościami niniejszej sprawy i powódka jest uprawniona do żądania zwrotu poniesionych kosztów jej zakupu. Powódka wydatkowała na sprzęt ortopedyczny 270 zł (zakupu dokonał syn za środki powódki), a na laskę 50 zł.

W tym miejscu koniecznym jest zaznaczenie, iż powódka dochodziła tytułem odszkodowania łącznie 4.000 zł, w tym także kosztów zakupu leków, materaca ortopedycznego i maty na fotel. W tym zakresie jednakże jej żądanie nie może się ostać, wobec dyspozycji art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c.

W następstwie, Sąd zasądził na rzecz powódki od pozwanego PPHU (...) Sp. z o.o. w K. kwotę 20.320 zł, na którą składa się kwota 20.000 zł tytułem zadośćuczynienia i 320 zł tytułem odszkodowania za poniesione koszty leczenia (zakup laski i gorsetu – 50 zł + 270 zł).

W pozostałym zakresie powództwo zostało oddalone jako bezzasadne.

O ustawowych odsetkach, orzeczono na podstawie art. 455 k.c., zasądzając je od kwoty 20.320 zł od dnia 16 października 2014 roku (od dnia następnego po dniu doręczenia pozwanej Spółce odpisu pozwu, wcześniej powódka nie kierowała do pozwanego jakichkolwiek żądań) do dnia zapłaty. W pozostałym zakresie powództwo oddalono jako niezasadne.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c.

Powództwo E. L. przeciwko pozwanemu Miastu K. – Prezydentowi Miasta K. zostało oddalone w całości jako bezzasadne. W zakresie kosztów procesu pomiędzy tymi stronami Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c.

Z tych też względów oraz mając na uwadze treść art. 107 k.p.c. Sąd oddalił wniosek C. (...) Towarzystwa (...) w P. zgłaszającego interwencję po stronie pozwanego Miasta K. – Prezydenta Miasta K. w zakresie zwrotu kosztów interwencji.

Postępowanie w kwocie 243,49 zł skredytował ponadto Skarb Państwa Zobowiązano zatem stronę pozwaną do zwrotu odpowiedniej części tej kwoty, pozostałą część od powódki. Powódka winna zwrócić 32,50 % ze 243,49 zł, a zatem 79,14 zł, a pozwany PPHU (...) Sp. z o.o. pozostałe 67,50%, tj. 164,35 zł.

Z wyżej wskazanym orzeczeniem nie zgodziła się pozwana Przedsiębiorstwo Produkcyjno – Handlowo – Usługowe (...) sp. z o.o. w K. wywołując apelację i zaskarżając wyrok w punktach 1, 3 i 6. Skarżąca zarzuciła naruszenie przepisów prawa materialnego tj.: - art. 429 kc poprzez jego błędne zastosowanie i przyjęcie, że pozwane Miasto K. zwolniło się w całości z odpowiedzialności za skutki zdarzenia szkodzącego z dnia 10 stycznia 2011 roku, podczas gdy podmioty te łączyła umowa o świadczenie usług z dnia 23 sierpnia 2010 roku, zgodnie z którą to Miasto K. każdorazowo podejmowało decyzję i zlecało (...) wykonanie czynności odśnieżania (§ 1 ust 8 i 10 tej umowy), a (...) miał jedynie zapewnić całodobową łączność z Miastem (§ 1 ust 7 umowy), jednocześnie w niniejszej sprawie pozwane Miasto K. nie dopełniło swojego obowiązku polegającego na zgłoszeniu konieczności podjęcia czynności mających na celu odśnieżanie i zwalczanie śliskości nawierzchni chodników i ciągów pieszych, co w konsekwencji doprowadziło do bezpodstawnego przypisania wyłącznej odpowiedzialności pozwanemu (...); - art. 445§ 1 kc poprzez niewłaściwa jego wykładnię i błędne przyjęcie jako odpowiedniej z tytułu zadośćuczynienia kwoty w wysokości 20.000,00 złotych na skutek nieuwzględnienia wszystkich okoliczności mających wpływ na rozmiar doznanej przez powódkę krzywdy, tj. brak uwzględnienia przy ocenie stopnia krzywdy powódki uzasadniającego wysokość zasądzzonego zadośćuczynienia stanu faktycznego w zakresie leczenia powódki (tj. w szczególności zakończenia procesu leczenia ortopedycznego, braku trwałych następstw urazu głowy, dobrych rokowań co do stanu zdrowia powódki, a także brak prognoz co do pogorszenia się stanu zdrowia na przyszłość jako konsekwencje zdarzenia szkodzącego), czy wieku powódki, co w konsekwencji doprowadziło do przyznania powódce rażąco wygórowanej kwoty zadośćuczynienia pieniężnego; - art. 481§ 1 i art. 455 i art. 363 § 2 kc poprzez przyjęcie, że datą początkową świadczenia odsetkowego przy zasądzeniu zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę jest data 16.10.2014 roku, podczas gdy zasądzenie odsetek za

okres poprzedzający wyrokowanie przy równoczesnym ustaleniu wysokości zadośćuczynienia według cen z daty orzekania prowadzi do nieuzasadnionego uprzywilejowania dłużnika kosztem wierzyciela. Skarżąca zarzuciła także naruszenie przepisów prawa procesowego tj. art. 233 § 1 kpc poprzez: - przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i uznanie, że zasądzenie zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę w kwocie 20.000,00 złotych jest odpowiednią sumą, która pełni funkcję kompensacyjną podczas gdy ze zgromadzonego w toku postępowania przed Sądem I instancji materiału dowodowego wynika, że kwota ta w realiach sprawy jest rażąco wygórowana, nie została utrzymana w rozsądnych granicach przy uwzględnieniu aktualnych stosunków majątkowych społeczeństwa, a nadto nie realizuje zasady umiarkowanej wysokości zadośćuczynienia; - przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów poprzez ustalenie, że z uwagi na panujące warunki spółka powinna była podjąć niezbędne działania, podczas gdy z § 1 ust 10 łączącej (...) z Miastem K. umowy z 23.08. 2010 roku wynika, że każdorazowo o rozpoczęciu i zaprzestaniu wykonywania czynności przez (...) w ramach tej umowy zdecydowało pozwane Miasto K., a w tym przypadku (...) nie otrzymała takiej decyzji. W oparciu o tak sformułowane zarzuty skarżąca domagała się zmiany wyroku w zaskarżonej części poprzez oddalenie powództwa w całości w stosunku do pozwanej spółki i zasądzenia od powódki na swoją rzecz kosztów procesu poniesionych w obu instancjach według norm prawem przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Jako ewentualny sformułowano w apelacji wnioski o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji z uwzględnieniem kosztów instancji odwoławczej.

W odpowiedzi na apelację pozwana Gmina K. domagała się jej oddalenia w całości i zasądzenia na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych. Także powódka wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenia na swoją rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

Na rozprawie apelacyjnej w dniu 18 lutego 2016 roku pełnomocnik interwenienta ubocznego wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

W pierwszej kolejności wskazać należy, że stosownie do dyspozycji art. 378 § 1 kpc Sąd drugiej instancji rozpoznaje sprawę w granicach apelacji. Zatem w niniejszej sprawie rozpoznaniu przez Sąd Okręgowy podlegały zaskarżone orzeczenia zawarte w punktach 1, 3 i 6 wyroku Sądu Rejonowego. Rozstrzygnięcie w przedmiocie oddalenia powództwa zarówno co do pozwanej Gminy K., jak i zakresie wysokości roszczenia (zawarte w punkcie drugim wyroku) uzyskało walor prawomocności, zatem w tym zakresie dokonanie kontroli instancyjnej było wyłączone. Uwagę tę Sąd Okręgowy czyni wobec brzmienia dyspozycji art. 417 § 2 kc.

Apelacja pozwanej nie mogła odnieść spodziewanego skutku wobec trafności orzeczenia w części objętej apelacją. Sąd Rejonowy prawidłowo przeprowadził w sprawie postępowanie dowodowe, wskazał fakty które uznał za udowodnione oraz dowody na których się oparł.

Zarzut błędnych ustaleń faktycznych nie mógł doprowadzić do korekty zaskarżonego orzeczenia. W pierwszej kolejności, odnosząc się do zarzutu apelacji dotyczącego trafności poczynionych przez Sąd Rejonowy ustaleń faktycznych, wskazania wymaga, że Sąd odwoławczy ma ograniczone możliwości ingerencji w ustalenia faktyczne poczynione przez sąd pierwszej instancji. Ewentualna zmiana tychże ustaleń może być dokonywana zupełnie wyjątkowo, w razie jednoznacznej wymowy materiału dowodowego oraz oczywistej błędności oceny tegoż materiału. Jeżeli z materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona. Odnosząc powyższe uwagi do okoliczności rozpoznawanej sprawy nie sposób przypisać Sądowi Rejonowemu uchybień wskazanych powyżej, które

uprawnialyby do ingerencji w treść poczynionych przez ten Sąd ustaleń faktycznych. Wręcz przeciwnie, Sąd I instancji przeprowadził postępowanie dowodowe w pełnym zakresie zawnioskowanym przez strony, nadto w pisemnych motywach zaskarżonego orzeczenia szczegółowo odniósł się do wyników tego postępowania, trafnie wyprowadzając z przeprowadzonych dowodów wnioski, które doprowadziły do prawidłowego ustalenia stanu faktycznego w sprawie. Nie sposób podzielić argumentacji prezentowanej przez skarżącą izbę z łączącej pozwanych umowy wynikało, że to pozwana Gmina każdorazowo podejmowała decyzję o rozpoczęciu czynności odśnieżania i zlecała wykonanie tych czynności skarżącej. Analiza treści umowy z dnia 23 sierpnia 2010 roku wskazuje na obowiązek skarżącej w zakresie systematycznego odśnieżania i posypywania mieszanką piasku i soli chodników, ciągów i parkingów na terenie miasta na całej powierzchni według wykazu stanowiącego załącznik do umowy oraz do pozimowego oczyszczania chodników i parkingów, a prace związane z zimowym utrzymaniem dróg, chodników i parkingów miejskich miały być wykonywane w dniach gdy wymagają tego warunki atmosferyczne. Natomiast z treści § 10 umowy wynika jedynie, że zamawiający decydować ma o rozpoczęciu i zaprzestaniu odśnieżania w ramach Akcji Zima, co należy rozumieć jako informację ramową, tzn. rolą zamawiającego miało być ustalenie daty rozpoczęcia sezonu związanego z zimowym odśnieżaniem i daty jego zakończenia. Na taką interpretację treści umowy wskazują także zeznania świadka T. M. (2). Wobec powyższego zarzut apelacji dotyczący naruszenia dyspozycji art. 233 § 1 kpc uznać należy za chybiony. Podobnie jeśli chodzi o zarzut naruszenia dyspozycji art. 429 kc w znaczeniu wynikającym z treści apelacji. Odnosząc się do kolejnego zarzutu apelacyjnego dotyczącego wysokości kwoty przyznanej powódce z tytułu zadośćuczynienia w pierwszym rzędzie wskazania wymaga, że korygowanie przez sąd drugiej instancji zasądzonego zadośćuczynienia może być aktualne tylko wtedy, gdy przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy, mających wpływ na jego wysokość, jest ono niewspółmiernie nieodpowiednie, czyli albo rażąco wygórowane, albo rażąco niskie. Dokonując analizy zarzutu skarżącej w tym zakresie nie znalazł sąd Okręgowy podstaw do dokonania korekty zaskarżonego orzeczenia. Prawidłowo wskazał Sąd I instancji kryteria, którymi kierował się przyznając powódce kwotę z tytułu zadośćuczynienia, równocześnie należycie uzasadniając jej wysokość przy uwzględnieniu okoliczności sprawy, a to przede wszystkim zakresu cierpień powódki, stopnia nasilenia bólu i przeżyć o charakterze psychicznym. Reasumując powyższe – w ocenie Sądu Okręgowego – zasądzona kwota zadośćuczynienia jest „odpowiednia” w rozumieniu art. 445 § 1 kc. Odnosząc się zaś do daty naliczania odsetek od zasądzonej kwoty nie można podzielić stanowiska, że orzeczenie sądu w zakresie przyznającym zadośćuczynienie kształtuje wysokość zobowiązania i zawsze dopiero od tej daty roszczenie staje się wymagalne a dłużnik pozostaje w opóźnieniu ze spełnieniem tego świadczenia. Orzeczenie sądu przyznające zadośćuczynienie ma bowiem charakter rozstrzygnięcia deklaratoryjnego, a nie konstytutywnego, zaś zobowiązane do zapłaty zadośćuczynienia ma charakter zobowiązania bezterminowego, toteż przekształcenie go w zobowiązanie terminowe może nastąpić w wyniku wezwania wierzyciela (pokrzywdzonego) skierowane wobec dłużnika do spełnienia świadczenia. Z tego względu także i ten zarzut apelacyjny uznać należy za chybiony.

Reasumując powyższe, apelacja podlegała oddaleniu, stosownie do dyspozycji art. 385 kpc.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na zasadzie art. 98 kpc i § 6 pkt 5 w zw. z § 12 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu. Wniosek pozwanej Gminy K. o zwrot kosztów postępowania odwoławczego podlegał oddaleniu, stosownie do dyspozycji art. 98 § 1 kpc.

SSR (del.) Roman Troll SSO Andrzej Dyrda SSO Anna Hajda